

De arbeidsmarkt voor leraren voortgezet onderwijs 2023-2028

Onderwijsregio's in Noord-Nederland

Datum Augustus 2024
Auteurs dr. Lieke Heil
dr. Hendri Adriaens
Berkay Serceoglu MSc

Contact

Hendri Adriaens
hendri.adriaens@centerdata.nl

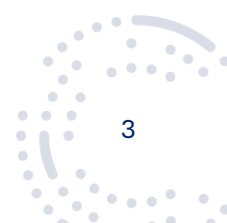
© Centerdata, Tilburg, 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
2 De verdeling van werkende leraren naar leeftijd	6
3 Prognoses op hoofdlijnen	7
3.1 Werkgelegenheid	7
3.2 Vervangingsvraag	9
3.3 Instroom	11
3.4 Onvervulde werkgelegenheid	13
4 Meer informatie over de arbeidsmarkt in uw regio	16
4.1 Bronnen van instroom	16
4.2 De betrekkingssomvang	17
4.3 Het aandeel vrouwen	18
A Indeling onderwijsregio's per landsdeel	19
B Achtergrond ramingsmodel Mirror	21
C Toelichting kernvariabelen	22

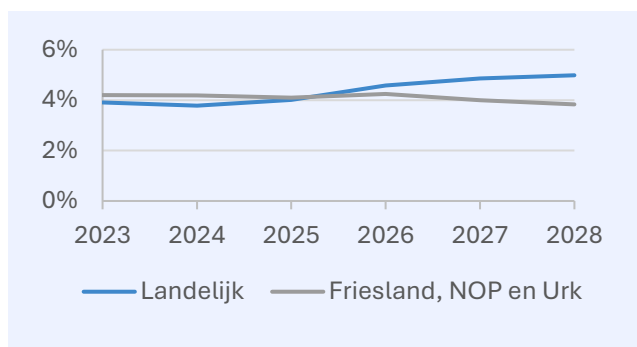

Voorwoord

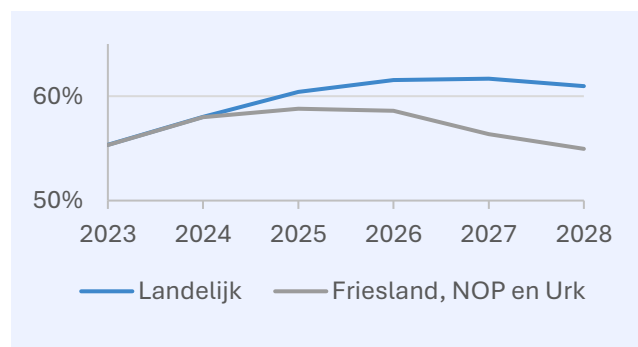
Beste Onderwijsregio Friesland, NOP en Urk,

Deze landsdeelrapportage biedt een actuele en gedetailleerde analyse van de ontwikkelingen binnen het voortgezet onderwijs in Noord-Nederland, en plaatst deze in een breder landelijk perspectief. Met dit rapport willen wij u een helder beeld geven van de belangrijkste trends.

De onderwijsregio Friesland, NOP en Urk heeft een tekort dat vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde. Dit tekort zal de komende jaren nagenoeg hetzelfde blijven, terwijl het landelijk gemiddelde zal stijgen. De werkgelegenheid in onderwijsregio Friesland, NOP en Urk zal de komende jaren sterk dalen. Deze daling is groter dan landelijk gemiddeld. Het aandeel instroom direct vanuit de lerarenopleidingen in de totale instroom, is nu even groot als het landelijk gemiddelde. Naar verwachting zal dit aandeel de komende jaren niet meestijgen met het landelijk gemiddelde.

Figuur 10: Relatieve onvervulde werkgelegenheid

Figuur 11: Aandeel instroom van de lerarenopleidingen in de totale instroom, gewogen met fte

Deze data roept enkele prikkelende vragen op. Wat zorgt er bijvoorbeeld voor dat het aandeel van de lerarenopleidingen in de totale instroom, niet meegroeit met het landelijk gemiddelde? Zijn er beleidsmaatregelen die hiermee verband houden, of komt dit door de manier waarop de regionale arbeidsmarkt in elkaar steekt? Daalt de instroom vanuit lerarenopleidingen, of stijgen andere vormen van instroom, waardoor het aandeel van de lerarenopleidingen in de instroom lager lijkt?

Het zou interessant zijn om deze landsdeelnijfers zelf aan te vullen met aanvullende data, bijvoorbeeld per bestuur, gemeente of provincie. Dat zou zorgen voor duidelijkere sturingsinformatie voor de onderwijsregio. Meer informatie hierover kun je vinden in de [Handreiking Basisanalyse Onderwijsarbeidsmarkt](#). Hier vind je bijvoorbeeld informatie over het doorrekenen van een gedetailleerdere leerlingprognose en een link naar een aantal interessante datasets. De Realisatie-Eenheid denkt graag mee in hoe we de arbeidsmarktanalyse naar het volgende niveau kunnen tillen.

Hartelijke groet,
Namens de Realisatie-Eenheid,

Irene Doornbos
Regio-adviseur Noord-Nederland

1 Inleiding

Jaarlijks verschijnen rapporten waarin voorspellingen voor de toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel op landelijk niveau beschreven worden.¹ Het huidige rapport maakt deel uit van een reeks regionale rapportages, waarin de bevindingen uit de landelijke rapporten voor specifieke onderwijsregio's samengevat worden.

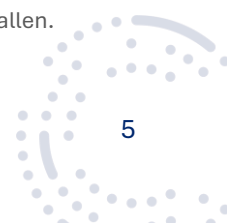
Het rapport dat nu voor u ligt geeft een indruk van de arbeidsmarkt voor leraren in het voortgezet onderwijs (vo) in de onderwijsregio's in Noord-Nederland: Noorderwijzer, Friesland, NOP en Urk en Groningen VO-VSO.² Hoe ontwikkelt de totale vraag naar leraren zich in deze regio's? Hoe staat het met de in- en uitstroom van leraren? En welke effecten heeft dat op het lerarentekort? Dit zijn de vragen die in dit rapport centraal staan.

De voorspellingen voor de toekomstige arbeidsmarkt zijn gebaseerd op een ramingsmodel, genaamd Mirror. Dit is een model voor de onderwijsarbeidsmarkt dat in opdracht van het ministerie van OCW ontwikkeld werd door Centerdata. Mirror wordt in bijlage B kort toegelicht.

De opbouw van dit rapport is als volgt. In hoofdstuk **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** tonen we de verdeling van werkende leerkrachten naar leeftijd. Dit geeft een eerste indruk van het te verwachten effect van veroudering van het lerarenbestand. In hoofdstuk 3 tonen we de globale verwachtingen voor komende jaren bij gelijkblijvend beleid. In hoofdstuk 4 geven we nog inzicht in extra gegevens over de regio en leggen we uit waar u eenvoudig meer van deze gegevens kunt vinden.

¹ Voor de meest recente versie waarop dit rapport gebaseerd is, zie 'De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel: po, vo en mbo (2023-2033)'. Deze publicatie is te bekijken via www.rijksoverheid.nl of www.mirrorpedia.nl/publicaties.

² Zie bijlage A voor een overzicht van de onderwijsregio's per landsdeel en de gemeenten die daaronder vallen.

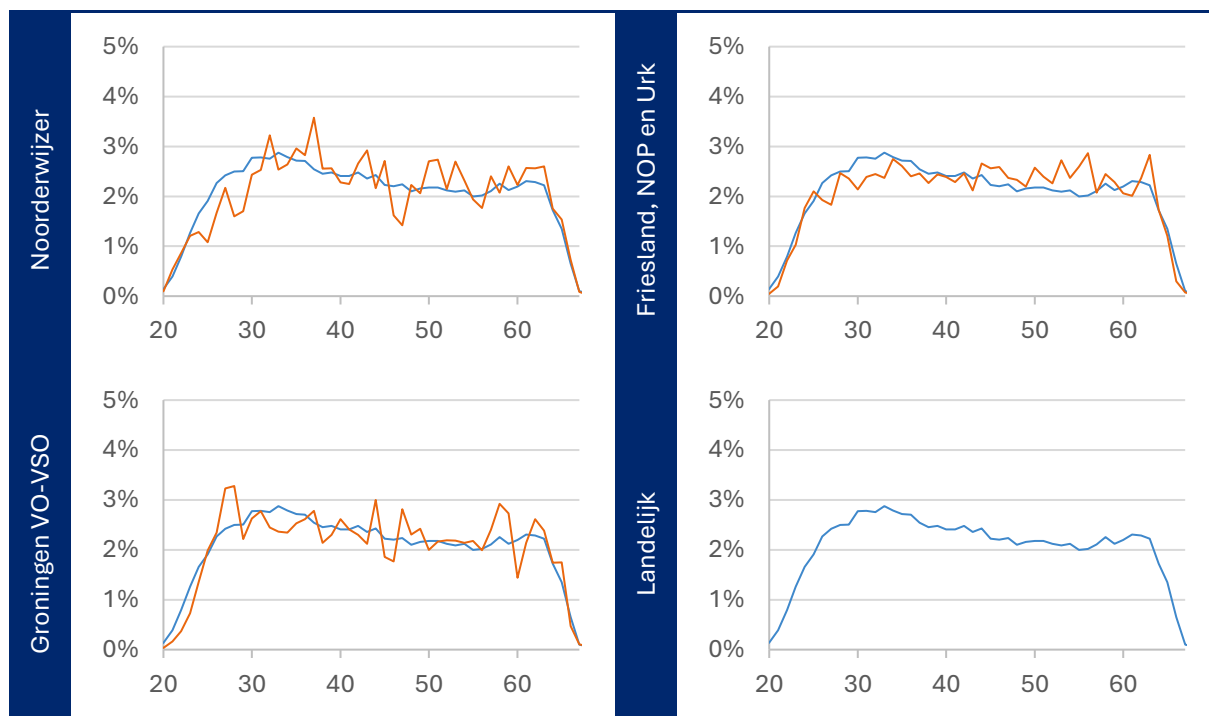

2 De verdeling van werkende leraren naar leeftijd

Wanneer veel leraren op korte termijn de pensioenleeftijd bereiken, kan dat het lerarentekort vergroten. Concreet vergroot dit de vervangingsvraag zoals beschreven in paragraaf 3.2. Het is daarom van belang in kaart te brengen hoe het staat met de leeftijdsopbouw van de lerarenpopulatie in de regio. De leeftijdsopbouw per 1 oktober 2022 is te zien in Figuur 1. Daarbij is het aantal fte per leeftijdsgroep uitgedrukt als een percentage van het totaal aantal werkende fte's per onderwijsregio. Tevens toont iedere figuur ter vergelijking de landelijke leeftijdsopbouw.

In de onderwijsregio's Noorderwijzer en Friesland, NOP en Urk ligt de gemiddelde leeftijd van leraren iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Onderwijsregio Groningen VO-VSO heeft een leeftijdsverdeling die veel lijkt op het landelijk gemiddelde. In tegenstelling tot een aantal jaren geleden is een groot deel van de leraren relatief jong, maar er is ook nog een aanzienlijke groep die op relatief korte termijn met pensioen zal gaan.

Figuur 1: Leeftijdsopbouw van leraren op 1 oktober 2022 in de regio (in oranje) en op landelijk niveau (in blauw)

3 Prognoses op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk beschrijven we (verwachtingen voor) enkele kernvariabelen voor de toekomstige lerarenarbeidsmarkt: de werkgelegenheid, de vervangingsvraag, de instroom en de onvervulde werkgelegenheid. Voordat we dat doen, is het van belang helder te hebben wat we precies bedoelen met deze termen:

- De **werkgelegenheid** is de totale vraag naar leraren. Als er geen onvervulde werkgelegenheid is, is het aantal fte leraren dat werkt gelijk aan de werkgelegenheid. De werkgelegenheid wordt vooral bepaald door het aantal leerlingen.
- De **vervangingsvraag** is de vraag naar leraren die ontstaat omdat personen uit de sector stromen (vanwege pensioen of om andere redenen), minder gaan werken (inclusief verandering in gebruik van de seniorenregeling), in een andere regio gaan werken, of een andere functie binnen de sector gaan bekleden. In het algemeen is de uitstroom uit de sector veruit de grootste component van de vervangingsvraag.
- De **instroom** is het aantal fte dat jaarlijks van buiten de sector vo in het onderwijs gaat werken. Daarbij gaat het vooral om mensen die net de lerarenopleiding hebben afgerond of mensen met een onderwijsbevoegdheid die opnieuw in het onderwijs gaan werken.
- De **onvervulde werkgelegenheid** is het lerarentekort dat ontstaat wanneer de instroom te klein is en/of de werkgelegenheid of de vervangingsvraag te groot.³

3.1 Werkgelegenheid

Voor de ontwikkeling van het lerarentekort is het allereerst relevant hoeveel leraren (in fte's) er in totaal nodig zullen zijn. Prognoses van deze werkgelegenheid worden gebaseerd op verwachtingen over het aantal leerlingen van DUO.⁴ We nemen daarbij de verhouding tussen het aantal fte leraren en het aantal leerlingen (zoals die was op 1 oktober 2022) als uitgangspunt, inclusief een beperkte vaste voet.

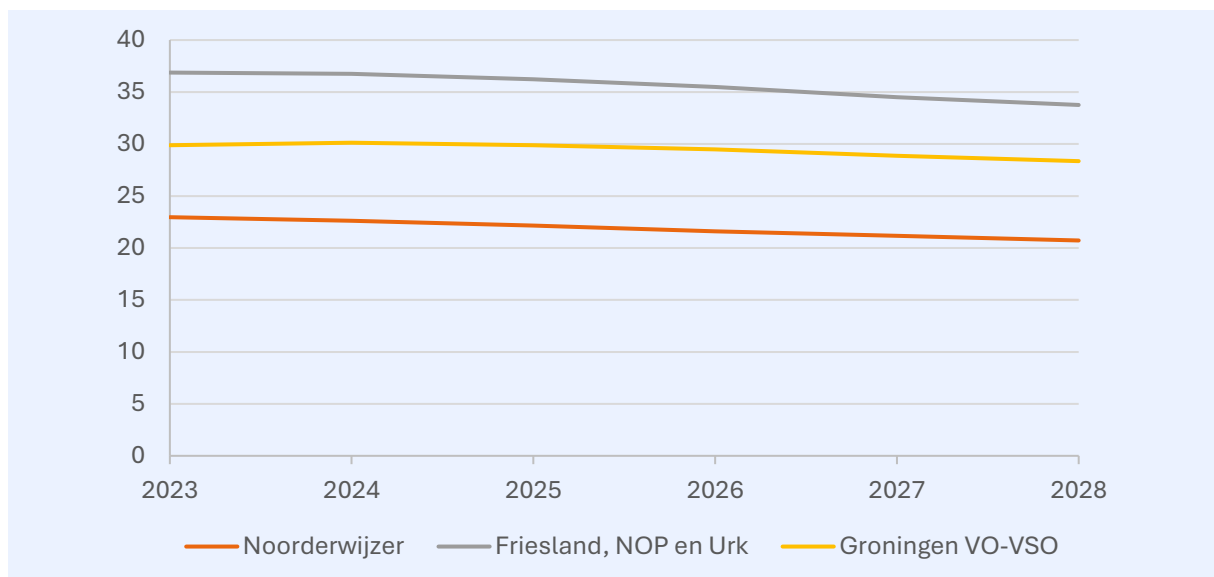
³ Merk op dat er een belangrijke relatie geldt tussen deze variabelen, namelijk: verandering onvervulde werkgelegenheid = verandering werkgelegenheid + vervangingsvraag – instroom. Een meer gedetailleerde uitleg van de relaties tussen de variabelen is te vinden in bijlage C.

⁴ Zie data.duo.nl.

Figuur 2: Leerlingenprognoses DUO (x 1.000)

Figuur 2 toont de leerlingenprognoses voor de komende jaren. Hoewel in de onderwijsregio's als geheel overal een afname te zien is, kan het zo zijn dat het aantal leerlingen voor afzonderlijke scholen wel toeneemt of sterker afneemt. Tabel 1 toont de op basis van de leerlingenprognoses voorspelde werkgelegenheid. In Tabel 2 is deze werkgelegenheid voor Noord-Nederland als geheel uitgesplitst naar vak.⁵

Tabel 1: Werkgelegenheid leraren in fte⁶

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Landelijk	60.892	60.619	60.108	59.563	58.871	58.441
Noorderwijzer	1.656	1.632	1.598	1.559	1.529	1.498
Friesland, NOP en Urk	2.491	2.481	2.445	2.397	2.332	2.284
Groningen VO-VSO	2.120	2.135	2.118	2.090	2.047	2.011

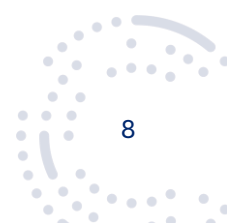
Tabel 2: Werkgelegenheid leraren per vak in fte (voor Noord-Nederland)⁷

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nederlands	659	658	649	636	621	608
Duits	248	247	243	239	233	229
Engels	535	533	525	516	504	494
Frans	166	165	163	160	157	154
Biologie	298	298	293	287	281	275
Informatica	27	27	27	26	26	25
Natuurkunde	180	179	177	173	169	166
Scheikunde	159	159	157	154	151	148
Wiskunde	586	584	576	565	552	542
Aardrijkskunde	209	209	206	202	197	194
Economie	273	272	268	263	257	252

⁵ De gegevens over gegeven vakken die hiervoor nodig zijn zijn afkomstig uit IPTO, zie Vloet, den Uijl & Guimarães. (2023) IPTO: bevoegdheden en vakken in het vo - peildatum 1 oktober 2022.

⁶ Dit is exclusief het aantal fte's in de seniorenregeling.

⁷ Dit is exclusief het aantal fte's in de seniorenregeling.

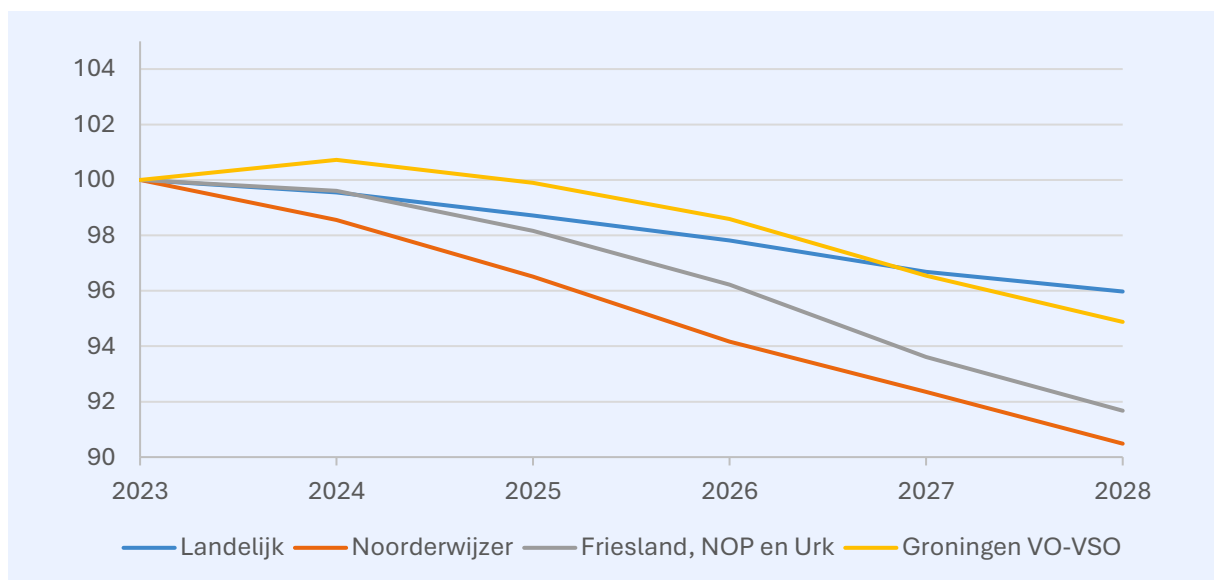

Geschiedenis	246	245	241	237	231	227
Levensbeschouwing	83	82	81	79	78	76
Maatschappijleer	124	124	122	120	118	115
Techniek	114	113	111	109	107	105
CKV, Kunstvakken	377	376	371	364	356	349
Gezondheidszorg en Welzijn	119	119	117	114	112	109
Klassieke Talen	64	64	63	62	60	60
Lichamelijke Opvoeding	426	425	419	411	402	394
Overige Vakken	1.105	1.101	1.086	1.067	1.041	1.020
Praktijkonderwijs	268	269	266	261	256	253
Totaal	6.267	6.248	6.161	6.046	5.908	5.793

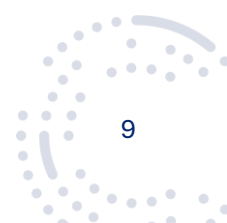
Figuur 3 laat zien dat de werkgelegenheid op landelijk niveau de komende jaren zal dalen. Ook in de onderwijsregio's in Noord-Nederland zal de werkgelegenheid naar verwachting dalen. In onderwijsregio's Noorderwijzer en Friesland, NOP en Urk is deze daling het sterkst.

Figuur 3: Werkgelegenheid leraren genormeerd op 2023 (2023 = 100)

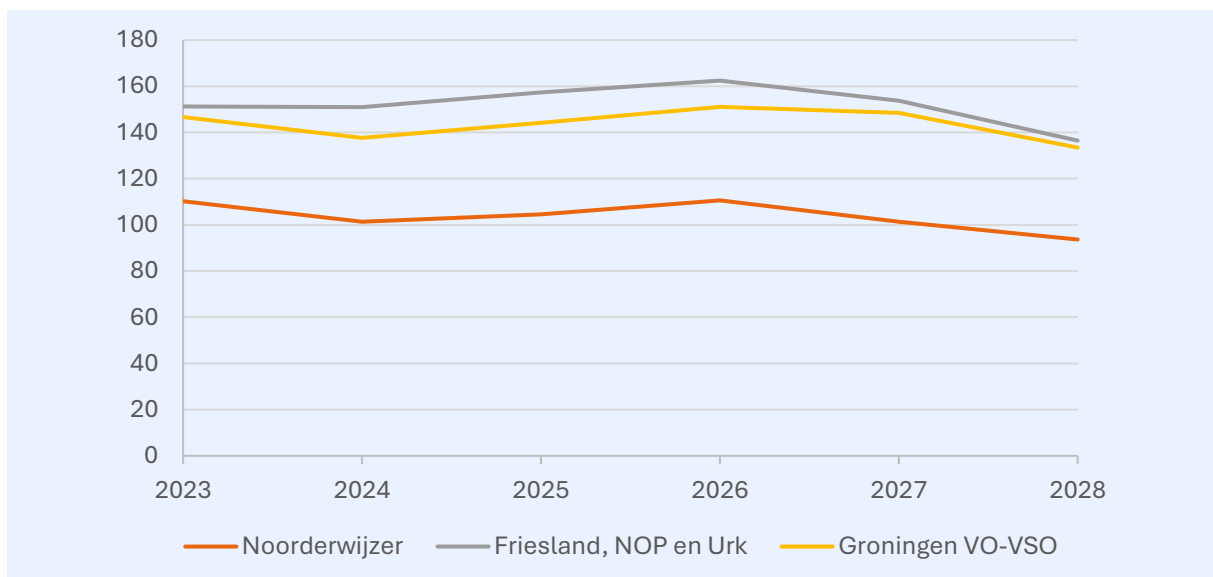
3.2 Vervangingsvraag

De vervangingsvraag is de optelsom van alle fte's die gedurende een jaar niet meer vervuld worden. Die vraag ontstaat door uitstroom, maar ook doordat leraren minder gaan werken of een andere functie (zoals directeur) gaan bekleden. In Figuur 4 is de vervangingsvraag per onderwijsregio weergegeven. Tabel 3 toont de onderliggende cijfers voor deze figuur.

Figuur 4: Vervangingsvraag leraren in fte (per jaar)

Tabel 3: Vervangingsvraag leraren in fte

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Landelijk	4.013	3.527	3.773	3.959	3.847	3.510
Noorderwijzer	110	101	105	111	101	94
Friesland, NOP en Urk	151	151	157	162	154	136
Groningen VO-VSO	147	138	144	151	149	133

Tabel 4 toont de vervangingsvraag uitgesplitst naar vak. Verschillen hierin tussen vakken ontstaan vooral omdat de leeftijdsverdeling van leraren voor ieder vak anders is, waardoor bijvoorbeeld de uitstroom bij een ‘vergrijsd’ vak hoger kan zijn dan bij andere vakken.

Tabel 4: Vervangingsvraag leraren per vak in fte (voor Noord-Nederland)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nederlands	60	54	52	52	49	45
Duits	24	20	19	19	17	16
Engels	47	40	39	41	41	38
Frans	11	11	12	13	11	10
Biologie	23	19	20	21	21	19
Informatica	4	3	2	2	2	1
Natuurkunde	17	16	15	14	12	11
Scheikunde	15	12	12	12	10	9
Wiskunde	50	40	40	40	39	34
Aardrijkskunde	13	12	13	13	14	12
Economie	25	20	22	23	22	19
Geschiedenis	14	13	14	15	14	11
Levensbeschouwing	7	6	6	8	6	6
Maatschappijleer	11	9	9	10	10	9
Techniek	12	11	10	10	11	9
CKV, Kunstvakken	26	27	28	30	27	24
Gezondheidszorg en Welzijn	12	11	11	11	10	9

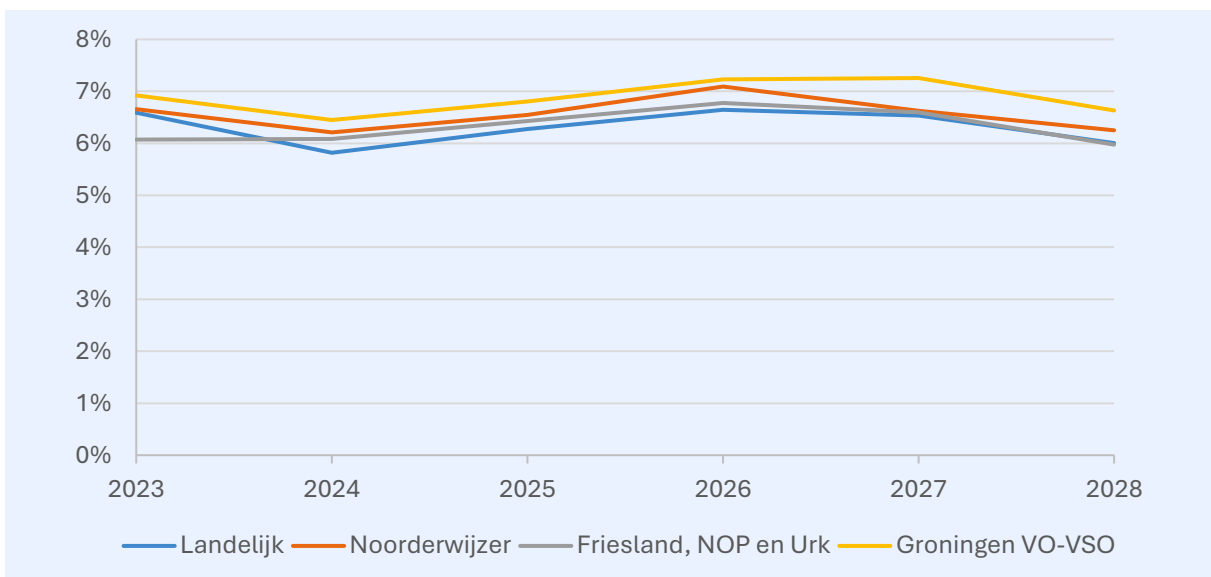
Klassieke Talen	5	5	5	6	4	4
Lichamelijke Opvoeding	22	21	23	25	22	21
Overige Vakken	-11	19	31	37	39	35
Praktijkonderwijs	23	20	23	23	22	21
Totaal	408	390	406	424	404	364

Hoe meer leraren er in een regio werken, hoe groter de vervangingsvraag vaak automatisch zal zijn. Het is daarom ook belangrijk te kijken naar de relatie tussen de vervangingsvraag en de werkgelegenheid. Zijn er in een bepaalde regio relatief meer leraren die op termijn (deels) vervangen zullen moeten worden?

Dit zien we in Figuur 5. In onderwijsregio Groningen VO-VSO is de vervangingsvraag relatief het hoogst en ook iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Daar is dus relatief veel verloop. In de overige onderwijsregio's ligt de vervangingsvraag rond het landelijk gemiddelde.

Tegenover de vervangingsvraag (en mogelijke veranderingen in de werkgelegenheid) staat de instroom. Met de instroom kunnen de ontstane gaten (deels) opgevuld worden. De instroom wordt in de volgende sectie besproken.

Figuur 5: Vervangingsvraag leraren als percentage van de werkgelegenheid

3.3 Instroom

Om aan de vervangingsvraag te kunnen voldoen, is instroom van leraren nodig. In Mirror worden drie soorten instroom van leraren onderscheiden: instroom vanaf een lerarenopleiding vo of ulo, vanuit de zogenaamde stille reserve⁸ en van zij-instroom. Figuur 6 toont de te verwachten instroom per onderwijsregio. Dit laat zien hoeveel fte aan nieuw personeel we kunnen verwachten, aangenomen dat er geen relevante beleidswijzigingen plaatsvinden. In Tabel 5 zijn de cijfers onderliggend aan deze figuur opgenomen en Tabel 6 toont de uitsplitsing naar vakken.

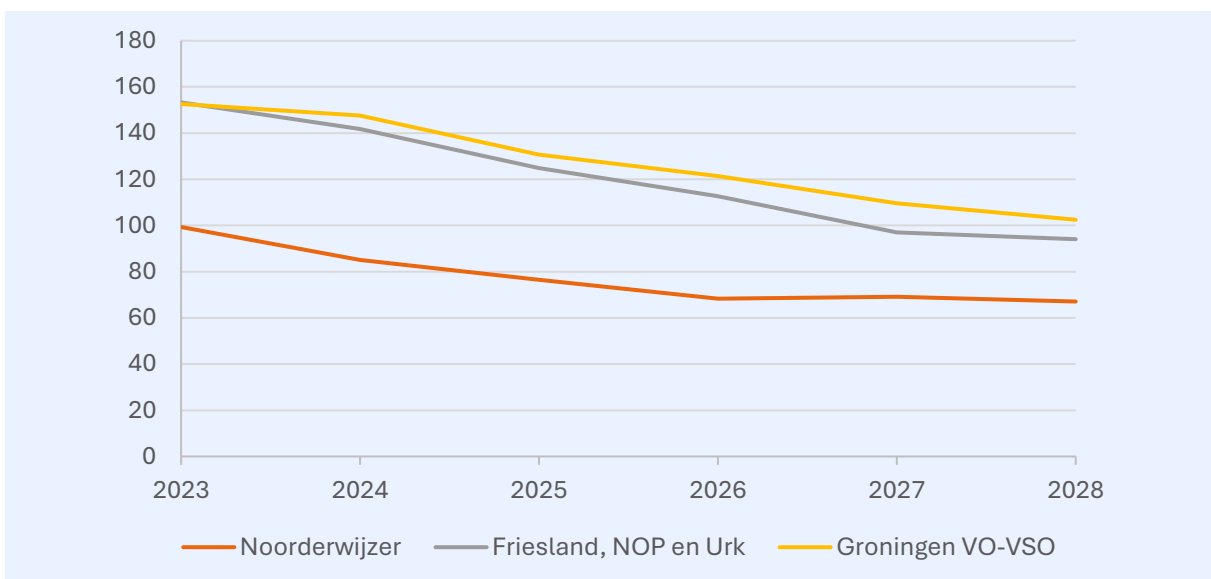
⁸ De stille reserve betreft personen met een onderwijsbevoegdheid die niet (meer) in het onderwijs werkzaam zijn.

De komende jaren neemt de instroom van leraren in alle onderwijsregio's af. De daling is in absolute zin het grootst in onderwijsregio Friesland, NOP en Urk.

Figuur 6: Instroom leraren in fte

Tabel 5: Instroom leraren in fte

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Landelijk	3.817	3.341	3.148	3.095	3.018	3.030
Noorderwijzer	99	85	77	68	69	67
Friesland, NOP en Urk	153	142	125	113	97	94
Groningen VO-VSO	153	148	131	121	110	102

Tabel 6: Instroom leraren per vak in fte (voor Noord-Nederland)

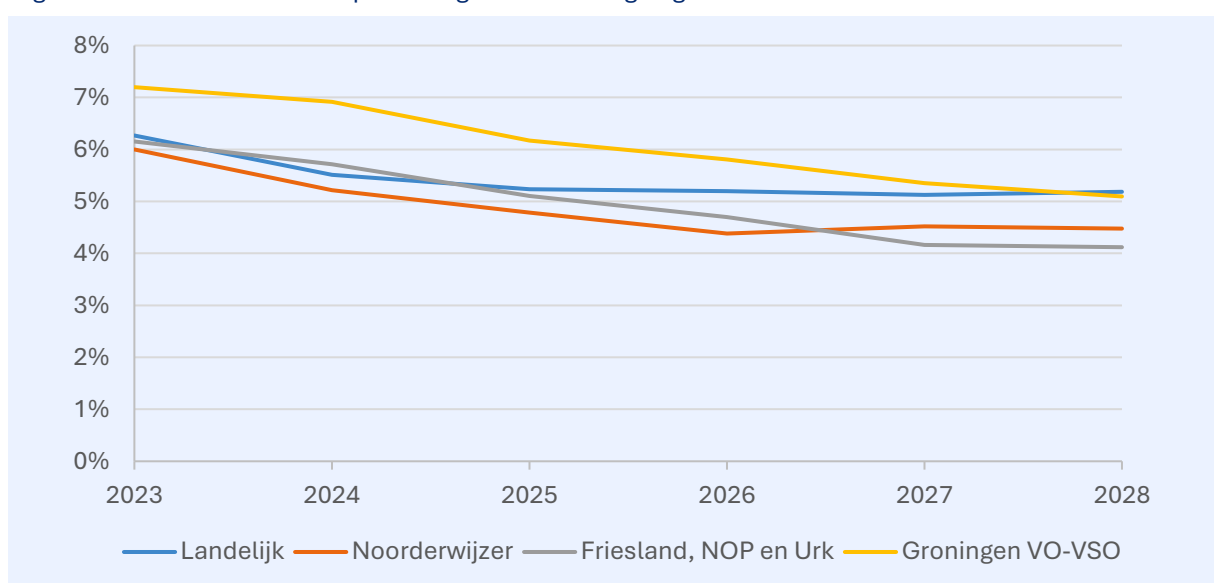
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nederlands	47	48	44	40	37	36
Duits	16	16	15	13	12	12
Engels	43	45	40	34	32	30
Frans	9	9	8	7	7	6
Biologie	21	21	18	16	15	15
Informatica	1	1	1	1	0	1
Natuurkunde	10	11	10	9	8	8
Scheikunde	8	8	8	7	6	6
Wiskunde	35	35	31	28	27	27
Aardrijkskunde	12	13	12	10	9	9
Economie	22	22	20	19	17	16
Geschiedenis	19	15	11	10	8	7
Levensbeschouwing	5	6	5	5	5	5
Maatschappijleer	11	11	10	9	8	7
Techniek	16	15	12	11	11	10
CKV, Kunstvakken	38	26	23	23	18	17
Gezondheidszorg en Welzijn	16	16	11	8	8	7
Klassieke Talen	3	3	3	3	2	3

Lichamelijke Opvoeding	38	20	16	17	13	13
Overige Vakken	7	12	15	16	14	13
Praktijkonderwijs	26	22	20	18	18	17
Totaal	405	375	332	302	276	264

Ook deze ontwikkeling moeten we echter zien in relatie tot de werkgelegenheid in een regio. In regio's met veel werkgelegenheid zal de instroom waarschijnlijk sowieso hoger zijn. Figuur 7 toont daarom de te verwachten instroom als percentage van de werkgelegenheid. We zien nu dat ook ten opzichte van de werkgelegenheid de instroom af zal nemen. Onderwijsregio Groningen VO-VSO begint met een relatief hoge instroom die naar verwachting zal dalen tot het landelijk gemiddelde. De onderwijsregio's Noorderwijzer en Friesland, NOP en Urk hebben aanvankelijk een instroom rond het landelijk gemiddelde en dalen naar verwachting tot onder het landelijk gemiddelde.

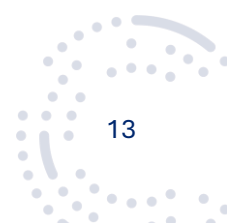
Figuur 7: Instroom leraren als percentage van de werkgelegenheid

3.4 Onvervulde werkgelegenheid

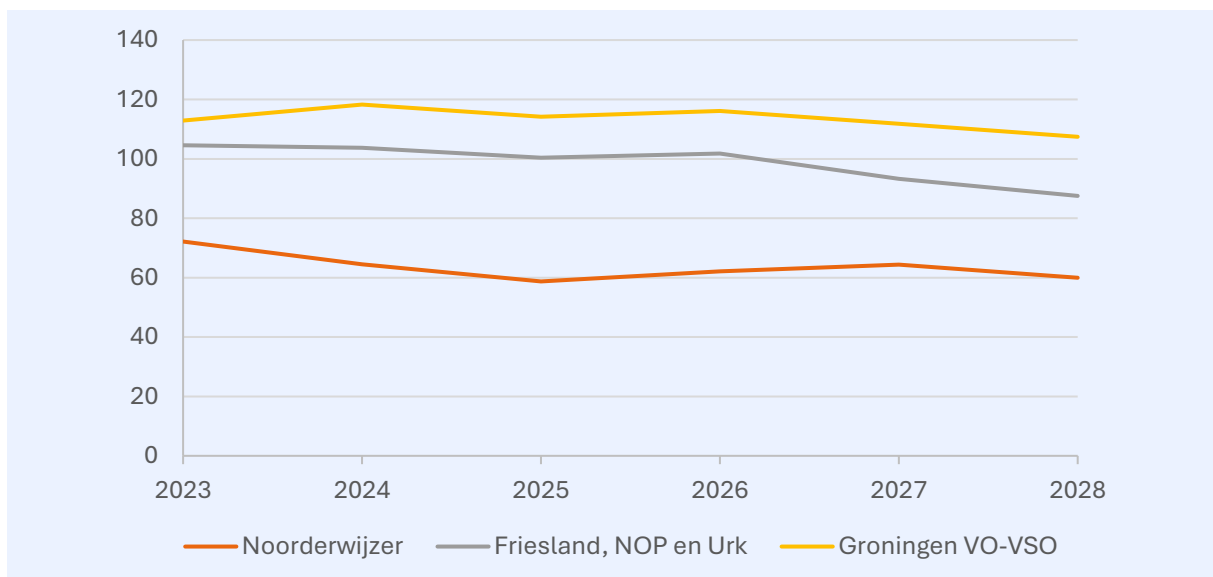
Wanneer er veel extra leraren nodig zijn (toename werkgelegenheid) en/of er veel leraren vervangen moeten worden (vervangingsvraag) terwijl de instroom achterblijft, zal er meer onvervulde werkgelegenheid zijn. De vervangingsvraag kan dus groot zijn, maar als daar een hoge verwachte instroom tegenover staat, dan kan het tekort toch meevallen. Of als er een lage vervangingsvraag is, maar er tegelijkertijd een stijging in de werkgelegenheid is (omdat er meer leerlingen komen), dan kunnen zich toch tekorten voordoen. De onvervulde werkgelegenheid vormt daarom een goede indicator voor de te verwachten ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor leraren. Het laat zien waar mogelijk een extra inspanning geleverd zal moeten worden om het lerarentekort op te vangen of op te lossen.

Figuur 8 geeft de onvervulde werkgelegenheid weer in aantallen fte. Tabel 7 toont de achterliggende cijfers. In alle onderwijsregio's zullen de tekorten op termijn dalen. Deze daling is het kleinst in de onderwijsregio Groningen VO-VSO. Daar neemt de verwachte werkgelegenheid namelijk het minst af.

Figuur 8: Onvervulde werkgelegenheid leraren in fte

Tabel 7: Onvervulde werkgelegenheid leraren in fte

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Landelijk	2.380	2.292	2.407	2.726	2.864	2.914
Noorderwijzer	72	64	59	62	64	60
Friesland, NOP en Urk	105	104	100	102	93	88
Groningen VO-VSO	113	118	114	116	112	107

In **Fout!** **Ongeldige bladwijzerverwijzing.** is de onvervulde werkgelegenheid uitgesplitst naar vakken. We zien dat tekorten zich met name concentreren rond de vakken Nederlands, Duits, Frans, Informatica, Natuurkunde, Scheikunde en Wiskunde. Bij de vakken Nederlands en Wiskunde zullen zich naar verwachting in absolute zin de grootste tekorten voordoen.

Tabel 8: Onvervulde werkgelegenheid leraren per vak in fte (voor Noord-Nederland)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nederlands	60	64	63	64	60	56
Duits	22	24	25	26	26	25
Engels	26	20	12	10	7	5
Frans	9	11	13	16	17	18
Biologie	14	11	9	8	7	5
Informatica	7	10	10	11	12	12
Natuurkunde	13	17	20	21	21	21
Scheikunde	16	19	21	24	24	24
Wiskunde	50	53	54	56	55	52
Aardrijkskunde	12	10	8	7	7	7
Economie	15	13	11	11	10	8
Geschiedenis	4	1	1	1	1	1
Levensbeschouwing	3	2	2	3	3	3
Maatschappijleer	9	6	4	3	2	2
CKV, Kunstvakken	1	1	1	1	2	2
Gezondheidszorg en Welzijn	9	3	1	1	1	1

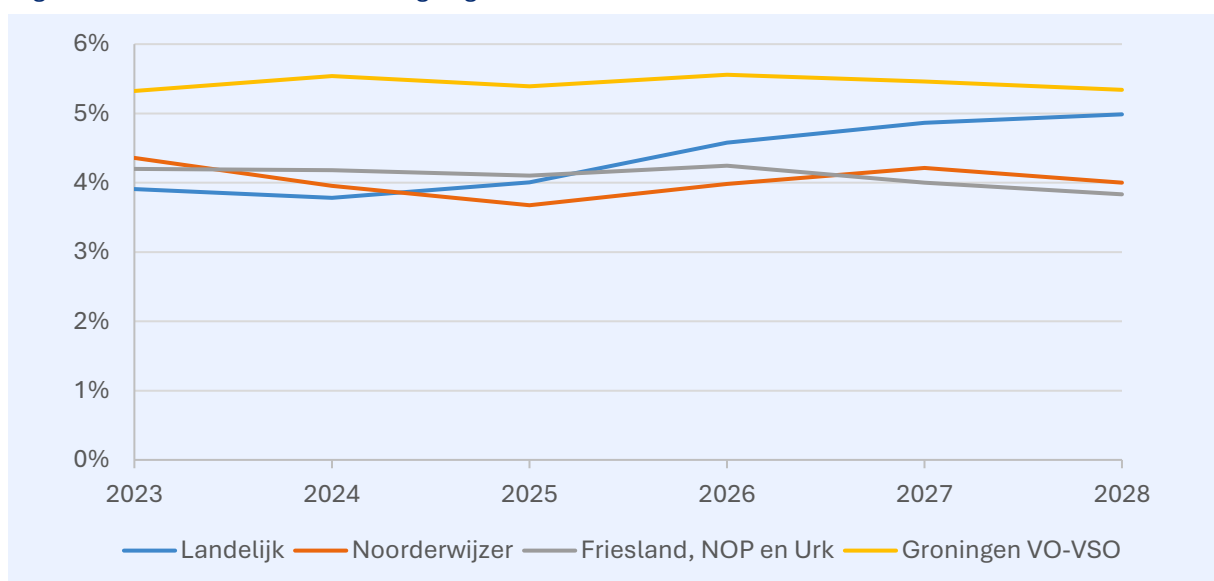

Klassieke Talen	3	4	6	7	7	8
Lichamelijke Opvoeding	1	1	1	1	1	1
Overige Vakken	0	0	1	1	1	1
Totaal ⁹	290	287	273	280	269	255

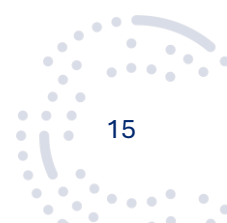
Om de tekorten in perspectief te plaatsen gaan we nog één stap verder. We kijken naar de relatieve onvervulde werkgelegenheid. Dit is de onvervulde werkgelegenheid in fte ten opzichte van de werkgelegenheid: welk aandeel van het totale aantal fte's kan niet worden ingevuld? Deze relatieve onvervulde werkgelegenheid geeft een indicatie van de omvang van de tekortenproblematiek in de regio.

Figuur 9 laat zien dat we in alle onderwijsregio's in Noord-Nederland een stabiele relatieve onvervulde werkgelegenheid verwachten, terwijl deze landelijk naar verwachting zal stijgen. Het tekort in onderwijsregio Groningen VO-VSO begint relatief hoog, maar zal de komende jaren, door de verwachte landelijke stijging in tekorten, iets boven het landelijk gemiddelde uitkomen. De overige onderwijsregio's in Noord-Nederland beginnen rond het landelijk gemiddelde en eindigen naar verwachting lager dan het landelijk gemiddelde.

Figuur 9: Relatieve onvervulde werkgelegenheid leraren

⁹ Exclusief hier niet getoonde vakken. Dit betreft de vakken Techniek en Praktijkonderwijs, zie voor een toelichting het rapport 'De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel: po, vo en mbo (2023-2033)' op mirrorpedia.nl/publicaties.

4 Meer informatie over de arbeidsmarkt in uw regio

In de voorgaande hoofdstukken hebben we geprobeerd een globaal beeld te schetsen van de onderwijsarbeidsmarkt in uw regio en de ontwikkelingen die we daarin de komende jaren verwachten. Voor een completer beeld is het echter van belang om ook zicht te krijgen op aanvullende kenmerken, inclusief kenmerken die voor uw regio mogelijk van speciaal belang zijn. Gegevens over dergelijke kenmerken zijn per regio te vinden op het dashboard ‘Onderwijsarbeidsmarkt in cijfers’.¹⁰

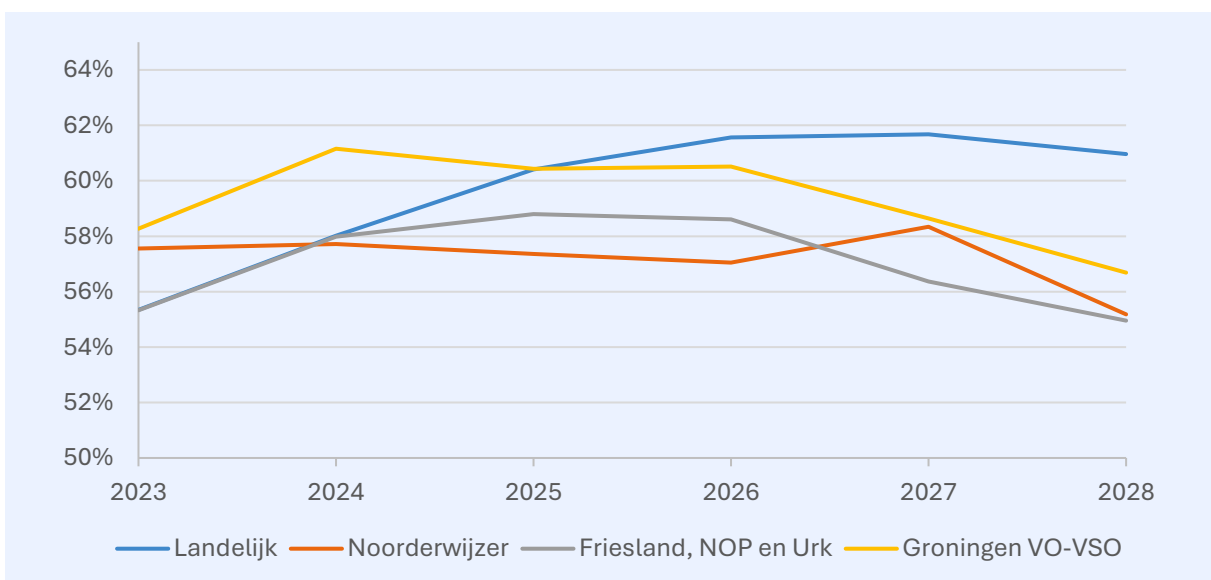
In deze sectie lichten we enkele inzichten uit die ook in te zien zijn via het dashboard. Zo gaan we in op verwachtingen voor de instroom, de betrekkingssomvang en het aantal fte's dat ingevuld wordt door vrouwen.

4.1 Bronnen van instroom

In sectie 3.3 beschreven we de totale instroom. Nieuwe leraren kunnen echter vanuit verschillende bronnen instromen, waarbij de lerarenopleidingen en de stille reserve veruit de grootste bronnen zijn. Inzicht in de bronnen van instroom kan helpen een beeld te krijgen van hoe de instroom in de toekomst kan worden verhoogd.

In Figuur 10 is het verwachte aandeel van instroom van de lerarenopleidingen in de totale instroom per onderwijsregio te zien en in Figuur 11 het aandeel van instroom vanuit de stille reserve.¹¹

Figuur 10: Aandeel instroom van de lerarenopleidingen in de totale instroom, gewogen met fte

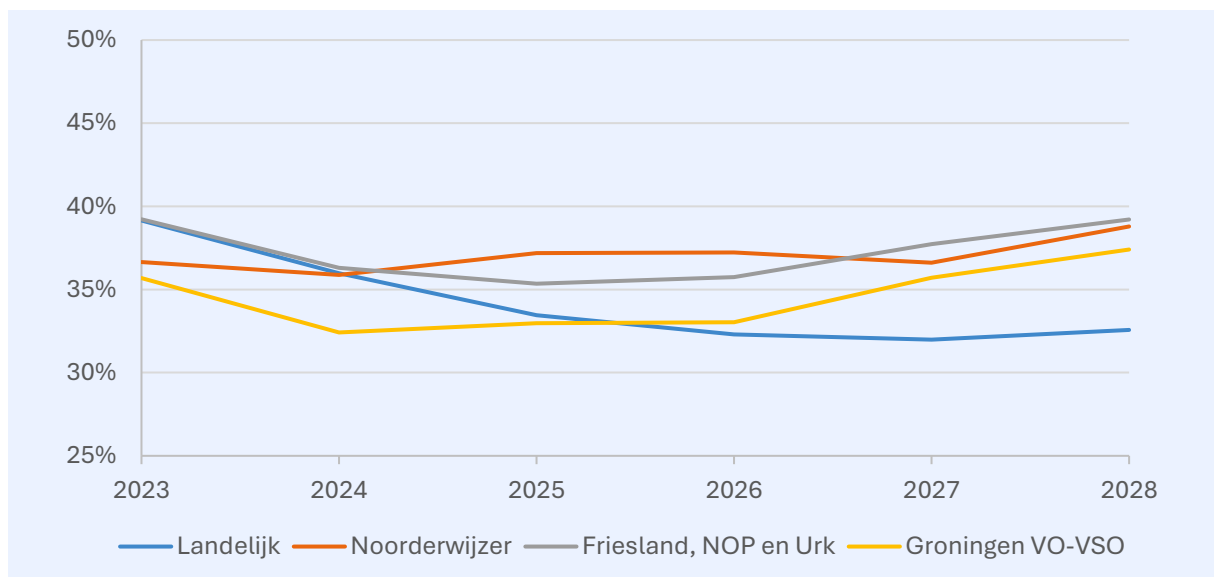

¹⁰ <https://onderwijsarbeidsmarkt.incijfers.nl/>

¹¹ De stille reserve wordt gevormd door personen met een onderwijsbevoegdheid die niet in het onderwijs werkzaam zijn.

Figuur 11: Aandeel instroom vanuit de stille reserve in de totale instroom, gewogen met fte

We zien in Figuur 10 en Figuur 11 onder dat de onderwijsregio's in Noord-Nederland in de toekomst relatief weinig afstudeerders van de lerarenopleidingen zullen kunnen betrekken, maar wel meer dan landelijk gemiddeld stille reserve zullen kunnen aantrekken.

4.2 De betrekkingsovervang

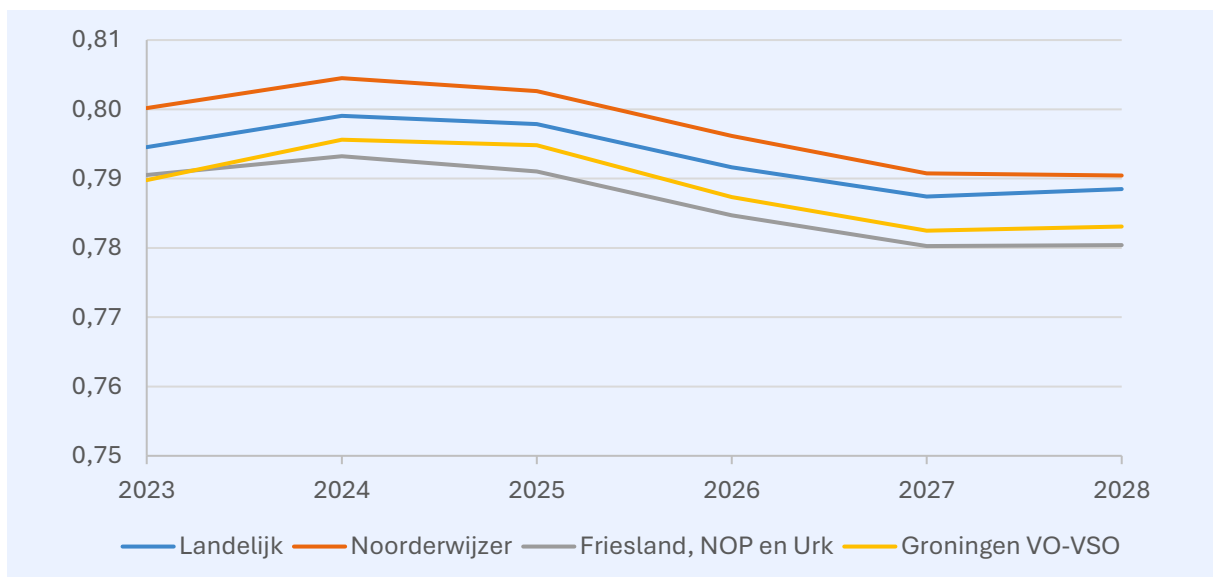
Bij het oplossen van tekorten kan het zinvol zijn de instroom van leraren te stimuleren, maar ook om bestaande leraren te stimuleren meer te gaan werken. Daarvoor is het van belang zicht te hebben op ontwikkelingen in deeltijdwerk in de regio. Figuur 12 laat de te verwachten gemiddelde betrekkingsovervang per onderwijsregio zien. We zien dat deze landelijk nagenoeg hetzelfde zal blijven. In de onderwijsregio's in Noord-Nederland zal de gemiddelde betrekkingsovervang (zeer) licht afnemen. Leraren gaan gemiddeld dus iets minder werken. Dat gemiddelde kan verschuiven doordat leraren hun aanstelling al starten met een kleinere betrekkingsovervang en/of omdat er veranderingen zijn in hoeveel het zittend personeel meer of minder gaat werken.

In de regio Noorderwijzer ligt de betrekkingsovervang iets hoger dan het landelijk gemiddelde, in de regio's Friesland, NOP en Urk en Groningen VO-VSO juist iets lager.

Figuur 12: Gemiddelde betrekkingssomvang (fte)

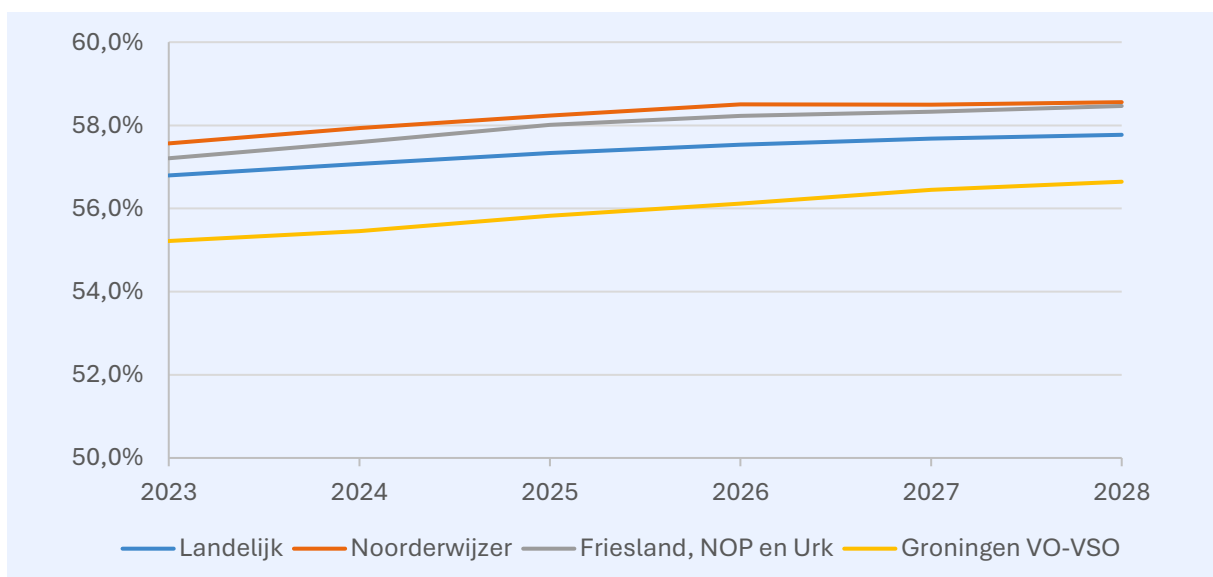

4.3 Het aandeel vrouwen

In het onderwijs werken relatief veel vrouwen en wordt gestreefd naar een gelijkere man-vrouw verhouding. Vrouwen werken ook relatief vaak in deeltijd. Vanuit dat oogpunt is het ook relevant zicht te krijgen op hoeveel vrouwen er in de regio werken.

Figuur 13 laat het aandeel vrouwen in de onderwijsregio's zien, gewogen met fte. Als we kijken naar de verschillen tussen onderwijsregio's, zien we dat onderwijsregio Noorderwijzer het hoogste aandeel vrouwen heeft, gevolgd door onderwijsregio Friesland, NOP en Urk. Beide onderwijsregio's hebben een iets groter aandeel vrouwen dan het landelijk gemiddelde. Onderwijsregio Groningen VO-VSO heeft het laagste aandeel vrouwen, dat onder het landelijk gemiddelde ligt. Naar verwachting zal het aandeel vrouwen in alle onderwijsregio's van Noord-Nederland en op landelijk niveau stijgen.

Figuur 13: Aandeel vrouwen, gewogen met fte

A Indeling onderwijsregio's per landsdeel

Tabel 10: Noordwest-Nederland VO

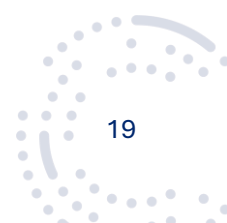
Onderwijsregio	Gemeente(n)
Almere	Almere
Amsterdam	Landsmeer, Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel
Kennemerland Groot-Amsterdam	Aalsmeer, Amstelveen, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemstede, De Ronde Venen, Uithoorn, Velsen en Zandvoort
Midden-Nederland	Alphen aan den Rijn, Waddinxveen, Amersfoort, Baarn, De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Culemborg, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Houten, Huizen, IJsselstein, Laren, Leusden, Montfoort, Nieuwegein, Nijkerk, Putten, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, West Betuwe, Wijdmeren, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg en Zeist
Noord-Holland Noord	Landsmeer, Alkmaar, Bergen (NH.), Beverwijk, Castricum, Dijk en Waard, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Heemskerk, Heiloo, Den Helder, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Oostzaan, Opmeer, Purmerend, Schagen, Stede Broec, Texel, Uitgeest, Waterland, Wormerland en Zaanstad
Utrecht stad	Utrecht

Tabel 11: Noord-Nederland VO

Onderwijsregio	Gemeente(n)
Friesland, NOP en Urk	Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast-Fryslân, Noordoostpolder, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Urk, Vlieland en Waadhoeke
Groningen VO-VSO	Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Noordenveld, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Tynaarlo, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde
Noorderwijzer	Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf

Tabel 12: Oost-Nederland VO

Onderwijsregio	Gemeente(n)
Achterhoek Veluwezoom	Aalten, Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Rheden, Rozendaal, Winterswijk en Zutphen
Regio Zwolle en omgeving	Apeldoorn, Dalfsen, Elburg, Epe, Ermelo, Hardenberg, Harderwijk, Hattum, Heerde, Kampen, Nunspeet, Oldebroek, Olst-Wijhe, Ommen, Staphorst, Wierden, Zwartewaterland en Zwolle
Twente, Achterhoek, Oost-Salland	Almelo, Berkelland, Borne, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Oost Gelre, Raalte, Rijssen-Holten, Tubbergen en Twenterand

Tabel 13: Zuid-Nederland VO

Onderwijsregio	Gemeente(n)
Brabant-Oost	Asten, Bernheze, Best, Bladel, Boekel, Boxtel, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Gennep, Helmond, 's-Hertogenbosch, Laarbeek, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Oss, Sint-Michielsgestel, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre en Zaltbommel

Tabel 14: Zuidwest-Nederland VO

Onderwijsregio	Gemeente(n)
Onderwijsregio Haaglanden	Midden-Delfland, Delft, 's-Gravenhage, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Westland en Zoetermeer
Groene Hart	Alphen aan den Rijn, Waddinxveen, Gouda, Krimpenerwaard en Nieuwkoop
Leiden, Duin en Bollenstreek	Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude
Rijnmond	Midden-Delfland, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Dordrecht, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Krimpen aan den IJssel, Maassluis, Molenlanden, Nissewaard, Papendrecht, Ridderkerk, Schiedam, Sliedrecht, Vlaardingen, Voorne aan Zee en Zwijndrecht
Rotterdam vo/mbo	Rotterdam
Zeeuwse OnderwijsRegio	Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere en Vlissingen

B Achtergrond ramingsmodel Mirror

Mirror is gebaseerd op gegevens afkomstig uit het personeelsbestand van nagenoeg alle onderwijspersoneel in Nederland. In het model worden voor elk individu voor ieder jaar in de periode 2023-2028 kansen voorspeld of men bijvoorbeeld uitstroomt uit het onderwijs, een grotere of kleinere aanstellingsomvang krijgt, op een andere school in het vo gaat werken, van functie verandert of gebruikmaakt van de seniorenregeling.

Deze kansen worden gebaseerd op historisch gedrag en hangen behalve van persoonskenmerken bijvoorbeeld ook af van school- en regionale kenmerken. Door deze veranderingen kunnen vacatures ontstaan. Vervolgens wordt ieder jaar voor afgestudeerden van de lerarenopleidingen en personen die voorheen in het onderwijs hebben gewerkt bekeken of men een baan in het onderwijs accepteert of niet. Tevens wordt zij-instroom gesimuleerd. Indien vacatures niet opgevuld kunnen worden, spreken we van onvervulde werkgelegenheid. In het model is uitgegaan van de wet- en regelgeving per 1 januari 2023 en de cao van juli 2023.

Een belangrijke kanttekening is dat de ramingen gebaseerd zijn op bestaand beleid en in het verleden waargenomen gedrag. Aanvullend beleid en gedragsveranderingen zullen er echter toe (moeten) bijdragen dat niet alle voorspelde tekorten zich ook daadwerkelijk voordoen. De voorspelde tekorten zijn dan ook vooral een indicatie van de mate waarin aanvullend beleid en gedragsveranderingen nodig zijn om tekorten te voorkomen c.q. te verkleinen.

Recente beschrijvingen van de uitkomsten van Mirror op landelijk niveau zijn gepubliceerd in het rapport 'De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo, 2023-2033'. Meer informatie over Mirror is te vinden op mirrorpedia.nl.

C Toelichting kernvariabelen

Figuur 14 illustreert de relatie tussen de werkgelegenheid, vervangingsvraag, instroom en onvervulde werkgelegenheid. De werkgelegenheid in jaar t (bijvoorbeeld 2025) is voor zover mogelijk ingevuld met leraren. Waar scholen onvoldoende leraren kunnen vinden, spreken we van onvervulde werkgelegenheid. De werkgelegenheid (paragraaf 3.1) voor jaar $t+1$, hier 2026, kan hoger of lager liggen dan in 2025. Dit hangt namelijk af van het aantal te verwachten leerlingen. Van de leraren die in 2025 op de scholen werken stroomt een deel uit. Daardoor ontstaat er een vervangingsvraag (paragraaf 3.2). Scholen proberen een eventuele toename in werkgelegenheid en de vervangingsvraag in te vullen door nieuwe leraren aan te nemen. Dit leidt tot instroom (paragraaf 3.3). Waar dat niet lukt, resteert wederom onvervulde werkgelegenheid (paragraaf 3.4).

Figuur 14: Toelichting kernvariabelen

